

(א) [זמנה להספא פליגי ג'יז ר' אלחא ורבינא במגילה כו: וע"ש], (ב) [מוספ' דגדרים ספ"ו וע"י מוס' כמזנות סא: ד"ה דזנה], (ג) [והכא רש"ל], (ד) [ע"ש מוס' ד"ה ד"ה], (ה) [ש"ך לע"ז], (ו) [וע"ע מוס' יבמות כג ד"ה קניה].

גליון הש"ס

גמ' לאוקמה קמי' לוקח קבעי. עיין בר"ש פ"ו משנה ג' דתרומו: שם פתנה כמבר. עיין מגילה ט: ובר"ש (ע"ש) רפ"ב דמשעות:

הנהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה זבנה ארובה אס קודם ט"ו. ג"כ ורמב"ם פ"י אפילו אחר שלקחה (ועמ"ש רבינו צמ"ח ס"י ע"ג ס"א ק):

מוסף רש"י

מה שאירש מאבא מכור לך לא אמר כלום. דלן אלס מקנה דבר שלא זכה בו (כתובות כ"א).

רבינו הגנאל

מיהו איצטרייכטן לפרשה דהוינן מר וטרוא רוב אשי דאיתן בתריא שקלו וטרו לפרוש טעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגולן מן הגנול אבל אם נפלה לו לגולן בירושה מן הגנול לא אמרי קנאה לוקח או מי שניתנה לו במתנה. ודחינן נמי בפרק איהו נשך הלכה מלוה ישראל מעותיו של נכרי. טוב החם שקלי וטרו מרימור ורבינא כהא דאמר רבא תתם ניתן ליכתב לא קנא יתן ליכתב אלא הא דרנאי לשבח קרקעות כיצד הוי שגול [שהן] מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מבני חורין ואמרין אמאי נימא לא יתן ליכתב. ופרקי' הכי השתא תתם אי למאן דאמר ניהא ליה דלא ליקריה גולן אי למאן דאמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה מפיס למריה ומוקים ליה לשטריה הכא אברוחי אברח ליה מוקים ליה לשטריה ש"מ דהלכתא כותיה דרב בהאי וסוגיא דשמעתא

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

טז.

עין משפט נר מצוה

קלו א מיי פ"ט מהל' גולה ה' ט סגמ עשין עב טו"ש"ע ח"מ ס"י שעד סעי' א: קלח ב ג מיי סס ה' א טו"ש"ע סס סעי' ב: קלח ד מיי סס ה' ב טו"ש"ע סס סעי' ג: קמ ה מיי סס ה' ג טו"ש"ע סס סעי' ד: קמא ו מיי סס ה' י טו"ש"ע סס סעי' א: קמב ז מיי פ"כ"ב מהל' ממירה הלכה ה סגמ עשין פב טו"ש"ע ח"מ ס"י ר"א סעי' א:

רבינו הגנאל (המשך)

כרב אשי דאמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה. הלא תראה כדאתקף ליה רמי בר חמא פריק ליה רבא תתא בבאמינו פירוש בההוא תנאה דלא אמר ליה ולא מריד א"ל דסמך ליה ואילו ומפיס לגנול וקני ליה מיניה גמר ולקנה ליה והוא דמחזיק בה. והא דאיתויב רב ששת תתא הא דהני מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום דקימא לן און אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם. והיא בחוספתא במסכת נדרים ומפורש בתלמוד ארץ ישראל בכתובות פרק א"ע"פ מה שאירש מאבא היום מכור לך בלוה לתכריכי אבוי מפני שהיה גוסס וזה פ"י משום כבוד אבוי. מה שתעלה מצודתי היום מכור לך דביו קיימים משום כרי חייר. קשיא ליה לרב דאמר מה מכר ראשון לנשך כל זכות שתבוא לידו. ופרקי אבוי ורבא הכי הוא מתניא דתנא [בתוספתא] בסוף מסכת נדרים ליכא למומר דסמכא דעתיה דהא כי הור ביה לא מצי קרי ליה גולנא לפיכך לא אמר כלום אבל הא דרב דאי לא טרח ומייתי ומוקים גולנא ספק דעתיה דאיל וטרח ומוקים לה בדיה כי היכי דלא ליקריה גולנא. ואמרי' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אבוי אמרו חכמים מכירתו קיימת. וכבר פירשנוהו בתלמוד ארץ ישראל בלוה בתכריכי אבוי פ"י כגון שהיה אבוי גוסס ומכר לעשות לו מחבירין וכן מי שאין [מה] יאכל משום כרי חיירי אמרו חכמים אם אמר מה שתעלה

(א) נראה ל"ל ומקני עליה דלול ומפיס ט"ו.

הא מ"ס. לוקח ומי יחרפנו עוד להעמידה בידו בחייו ולא לאחר מותו. מ"ד כו': דמיס גולן. לאחר שלקחה והבנים באים להוציא מיד הלוקח: הא מ"ס ל"ה. ולא נתכוון להעמיד ממכרו אלא בימי חייו שלא יחרפוהו: א"ע"ג דמיס ניהא ליה. מעיקרא: דליקו בהימנותיה.

אפילו לאחר מיתתו: סוף סוף קרו לנביה בני גולנא. נמלא שאף לאחר מיתתו מתרפין אותו: זבנה אורסה. אס [א] קודם שלקח מן הצעלים חזר ומכרה לאיש אחר לצד מן הראשון או הורשה לאחר מצניו או יהבה במתנה ואחר כך לקחה האי ודאי אפילו דעמיה ללא לאוקמי קמיה לוקח ראשון צעי ולא ניהא ליה דליקום בהימנותיה שהרי מכרה לשני: נפלה ליה. לגולן צירוסה שמתחילה גולה לאחר ממורישיו ומת הגנול: ירושה ממינא הויא. והא"ל ליכא למימר ניהא ליה דליקו בהימנותיה דהא לא טרח אצתרה דנימא גלי דעמיה דניהא ליה דליקו הלכך הוי כירוש דעלמא וחזר ומצעה וניתן מעות ללוקח: גבייה חצובו. לאחר שגולה ומכר לו וכן לו אכל נגול ואמר לו הגבה לי בחיובי קרקע שגולתיך: אי איס ליה ארעה אחריסי. לנגול שיכול לגבות חצוב ממנה ואמר ליה צו שגולתי אני חפך הא טרח אצתרה ואמרין לאוקמה קמיה לוקח צעי: יהביה ניהליה כמתנה. נגול לגולן: ועד דלמרינן דמשום דנימא ליה דליקו בהימנותיה לקחה: עד שעס העמדה בדיון. עד שיטרפוהו מן הלוקח ועמידהו בדיון אכל משעמד צרעו עד שעס העמדה בדיון גלי אלעמיה דלא מהימן הוא ואס לקחה אחרי כן לאו לאוקמיה קמיה לוקח צעי: עד דעמא אדרכתא ליה. עד שיצטווהו צ"ד לפרוע ללוקח מעותיו ועמד צמרדו עד שכתבו פסק דין ונתנו ללוקח על נכסיו של גולן שבכ"מ שימלאם יחזיק בהן והיינו טעמים יוס לאחר שעמד בדיון כדלמרי' צהגול [צתרא] (צ"ק דף ק"ב): עד דמסחנן יומי דאכרופא. לאחר שאלה זה קרקע משל גולן וכן צ"ד לנ"ד והן מכריזין שכל מי שרוצה לקנות קרקע יבא ויקחנה כדלמרי' צערכין (דף כ"א): שום היתומין שלשים יוס"י: מסקיף לה רמי צר חמא. האה מה מכר ראשון לשני כו': ספא. הא דרב: צמאמינו. שאמר לו אני סומך עליך שתמנהה צדי: גמר ומקני. כשלקחה מצעלים הראשונים: מזודסי. של חיות ועופות ושל דגים: דבריו קיימין. לקמן פריך מאי שנא רישא כו': הא גצרא והא סיובסא. הרי אדם גדול וכמוהו משועבד לקנה לוקח כיון דהיא שעתא לאו ידידה הוו נכסי אציו ולא אמרינן מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שצבא לידו: לא סמכא דעמיה.

מאי גזרינא מינד. וא"ת וכי מכרה נמי מה גולו והלא כריך להחזיר לו מעותיו וי"ל דמ"מ יקראנו גולנא כל זמן שלא יפרע לו: ארצי קמיה כי היכי דליקום בהימנותיה. משמע דהכי הלכתא מדלא נקט לישנא דלא נקרייה גולן ועוד דהלכה כרב אשי דהוא צתרה וגדול צחכמה וצמינן: הא"י שמרא חספא בע"מא הוא. וא"ת ולימא דקני לה צמה שהחזיק צה אחר שקנאה גולן וי"ל דמשמע ליה משעה שקנאה הגולן היא של לוקח אע"פ שלא עשה צו שום מעשה וא"ת מעותיו שהיו תחלה מלוה נעשו עתה מכר וי"ל צתרה דלא קנו כספא א"י צמלוה איו יכול לקנות כדלמרינן פ"ק דקדושין (דף י:): המקדש צמלוה אינה מקודשת וצמכר לא קנה והא דלמכר צהאיש מקדש (ס"ד דף מו.) ושון צמכר צהאיש היינו צמלוה שיש לו על אחרים דלא צהאש צענין זה מקודשת לנ"ע אי לאו דצהאש לא סמכא דעתה ויראה שיחזור וימולא אכל מלוה שאשה חייבת לו אס מוחל לה ומקדשה צה אינה מקודשת דלא נתן לה כלום דמקמי הכי היה צרשומה וכן צמכר לא קנה אע"ג דכשמוקדשה צהגלח מחילת מלוה היא מקודשת דלא גרע מאכרוח לה זמנא ואדכר עליך לשלטון דמקודשת וכן צמכר אס מכר צהגלח מחילה קונה כמו דהחליף דמי שור צפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו צהגלח מחילת מלוה משום דמשמע מיד שלקחה הגולן קנה לוקח ראשון:

בההיא הנאה דקא סמיך בו'. והויא כאליו א"ל שדה זו מהא קניה לך לכשאקנה: מה שאירש מאבא מכור לך לא אמר כלום. וא"ת לימא דרב דלמכר כרי"מ וצרייתא כרבנן וי"ל דלדין קפריך בההיא הנאה דלא קאמר ליה מירי וקא סמיך עליה טרח ומייתי ליה גמר ומקני ליה מתיב רב ששת (ג'י"מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום מה שאירש מן אבא היום מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך דבריו קיימים משום כרי חייר. קשיא ליה לרב דאמר מה מכר ראשון לנשך כל זכות שתבוא לידו. ופרקי אבוי ורבא הכי הוא מתניא דתנא [בתוספתא] בסוף מסכת נדרים ליכא למומר דסמכא דעתיה דהא כי הור ביה לא מצי קרי ליה גולנא לפיכך לא אמר כלום אבל הא דרב דאי לא טרח ומייתי ומוקים גולנא ספק דעתיה דאיל וטרח ומוקים לה בדיה כי היכי דלא ליקריה גולנא. ואמרי' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אבוי אמרו חכמים מכירתו קיימת. וכבר פירשנוהו בתלמוד ארץ ישראל בלוה בתכריכי אבוי פ"י כגון שהיה אבוי גוסס ומכר לעשות לו מחבירין וכן מי שאין [מה] יאכל משום כרי חיירי אמרו חכמים אם אמר מה שתעלה

מיהו איצטרייכטן לפרשה דהוינן מר וטרוא רוב אשי דאיתן בתריא שקלו וטרו לפרוש טעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגולן מן הגנול אבל אם נפלה לו לגולן בירושה מן הגנול לא אמרי קנאה לוקח או מי שניתנה לו במתנה. ודחינן נמי בפרק איהו נשך הלכה מלוה ישראל מעותיו של נכרי. טוב החם שקלי וטרו מרימור ורבינא כהא דאמר רבא תתם ניתן ליכתב לא קנא יתן ליכתב אלא הא דרנאי לשבח קרקעות כיצד הוי שגול [שהן] מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מבני חורין ואמרין אמאי נימא לא יתן ליכתב. ופרקי' הכי השתא תתם אי למאן דאמר ניהא ליה דלא ליקריה גולן אי למאן דאמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה מפיס למריה ומוקים ליה לשטריה הכא אברוחי אברח ליה מוקים ליה לשטריה ש"מ דהלכתא כותיה דרב בהאי וסוגיא דשמעתא

הא מ"ס. לוקח ומי יחרפנו עוד להעמידה בידו בחייו ולא לאחר מותו. מ"ד כו': דמיס גולן. לאחר שלקחה והבנים באים להוציא מיד הלוקח: הא מ"ס ל"ה. ולא נתכוון להעמיד ממכרו אלא בימי חייו שלא יחרפוהו: א"ע"ג דמיס ניהא ליה. מעיקרא: דליקו בהימנותיה. אפילו לאחר מיתתו: סוף סוף קרו לנביה בני גולנא. נמלא שאף לאחר מיתתו מתרפין אותו: זבנה אורסה. אס [א] קודם שלקח מן הצעלים חזר ומכרה לאיש אחר לצד מן הראשון או הורשה לאחר מצניו או יהבה במתנה ואחר כך לקחה האי ודאי אפילו דעמיה ללא לאוקמי קמיה לוקח ראשון צעי ולא ניהא ליה דליקום בהימנותיה שהרי מכרה לשני: נפלה ליה. לגולן צירוסה שמתחילה גולה לאחר ממורישיו ומת הגנול: ירושה ממינא הויא. והא"ל ליכא למימר ניהא ליה דליקו בהימנותיה דהא לא טרח אצתרה דנימא גלי דעמיה דניהא ליה דליקו הלכך הוי כירוש דעלמא וחזר ומצעה וניתן מעות ללוקח: גבייה חצובו. לאחר שגולה ומכר לו וכן לו אכל נגול ואמר לו הגבה לי בחיובי קרקע שגולתיך: אי איס ליה ארעה אחריסי. לנגול שיכול לגבות חצוב ממנה ואמר ליה צו שגולתי אני חפך הא טרח אצתרה ואמרין לאוקמה קמיה לוקח צעי: יהביה ניהליה כמתנה. נגול לגולן: ועד דלמרינן דמשום דנימא ליה דליקו בהימנותיה לקחה: עד שעס העמדה בדיון. עד שיטרפוהו מן הלוקח ועמידהו בדיון אכל משעמד צרעו עד שעס העמדה בדיון גלי אלעמיה דלא מהימן הוא ואס לקחה אחרי כן לאו לאוקמיה קמיה לוקח צעי: עד דעמא אדרכתא ליה. עד שיצטווהו צ"ד לפרוע ללוקח מעותיו ועמד צמרדו עד שכתבו פסק דין ונתנו ללוקח על נכסיו של גולן שבכ"מ שימלאם יחזיק בהן והיינו טעמים יוס לאחר שעמד בדיון כדלמרי' צהגול [צתרא] (צ"ק דף ק"ב): עד דמסחנן יומי דאכרופא. לאחר שאלה זה קרקע משל גולן וכן צ"ד לנ"ד והן מכריזין שכל מי שרוצה לקנות קרקע יבא ויקחנה כדלמרי' צערכין (דף כ"א): שום היתומין שלשים יוס"י: מסקיף לה רמי צר חמא. האה מה מכר ראשון לשני כו': ספא. הא דרב: צמאמינו. שאמר לו אני סומך עליך שתמנהה צדי: גמר ומקני. כשלקחה מצעלים הראשונים: מזודסי. של חיות ועופות ושל דגים: דבריו קיימין. לקמן פריך מאי שנא רישא כו': הא גצרא והא סיובסא. הרי אדם גדול וכמוהו משועבד לקנה לוקח כיון דהיא שעתא לאו ידידה הוו נכסי אציו ולא אמרינן מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שצבא לידו: לא סמכא דעמיה.

מיהו איצטרייכטן לפרשה דהוינן מר וטרוא רוב אשי דאיתן בתריא שקלו וטרו לפרוש טעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגולן מן הגנול אבל אם נפלה לו לגולן בירושה מן הגנול לא אמרי קנאה לוקח או מי שניתנה לו במתנה. ודחינן נמי בפרק איהו נשך הלכה מלוה ישראל מעותיו של נכרי. טוב החם שקלי וטרו מרימור ורבינא כהא דאמר רבא תתם ניתן ליכתב לא קנא יתן ליכתב אלא הא דרנאי לשבח קרקעות כיצד הוי שגול [שהן] מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מבני חורין ואמרין אמאי נימא לא יתן ליכתב. ופרקי' הכי השתא תתם אי למאן דאמר ניהא ליה דלא ליקריה גולן אי למאן דאמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה מפיס למריה ומוקים ליה לשטריה הכא אברוחי אברח ליה מוקים ליה לשטריה ש"מ דהלכתא כותיה דרב בהאי וסוגיא דשמעתא

הא מ"ס. לוקח ומי יחרפנו עוד להעמידה בידו בחייו ולא לאחר מותו. מ"ד כו': דמיס גולן. לאחר שלקחה והבנים באים להוציא מיד הלוקח: הא מ"ס ל"ה. ולא נתכוון להעמיד ממכרו אלא בימי חייו שלא יחרפוהו: א"ע"ג דמיס ניהא ליה. מעיקרא: דליקו בהימנותיה. אפילו לאחר מיתתו: סוף סוף קרו לנביה בני גולנא. נמלא שאף לאחר מיתתו מתרפין אותו: זבנה אורסה. אס [א] קודם שלקח מן הצעלים חזר ומכרה לאיש אחר לצד מן הראשון או הורשה לאחר מצניו או יהבה במתנה ואחר כך לקחה האי ודאי אפילו דעמיה ללא לאוקמי קמיה לוקח ראשון צעי ולא ניהא ליה דליקום בהימנותיה שהרי מכרה לשני: נפלה ליה. לגולן צירוסה שמתחילה גולה לאחר ממורישיו ומת הגנול: ירושה ממינא הויא. והא"ל ליכא למימר ניהא ליה דליקו בהימנותיה דהא לא טרח אצתרה דנימא גלי דעמיה דניהא ליה דליקו הלכך הוי כירוש דעלמא וחזר ומצעה וניתן מעות ללוקח: גבייה חצובו. לאחר שגולה ומכר לו וכן לו אכל נגול ואמר לו הגבה לי בחיובי קרקע שגולתיך: אי איס ליה ארעה אחריסי. לנגול שיכול לגבות חצוב ממנה ואמר ליה צו שגולתי אני חפך הא טרח אצתרה ואמרין לאוקמה קמיה לוקח צעי: יהביה ניהליה כמתנה. נגול לגולן: ועד דלמרינן דמשום דנימא ליה דליקו בהימנותיה לקחה: עד שעס העמדה בדיון. עד שיטרפוהו מן הלוקח ועמידהו בדיון אכל משעמד צרעו עד שעס העמדה בדיון גלי אלעמיה דלא מהימן הוא ואס לקחה אחרי כן לאו לאוקמיה קמיה לוקח צעי: עד דעמא אדרכתא ליה. עד שיצטווהו צ"ד לפרוע ללוקח מעותיו ועמד צמרדו עד שכתבו פסק דין ונתנו ללוקח על נכסיו של גולן שבכ"מ שימלאם יחזיק בהן והיינו טעמים יוס לאחר שעמד בדיון כדלמרי' צהגול [צתרא] (צ"ק דף ק"ב): עד דמסחנן יומי דאכרופא. לאחר שאלה זה קרקע משל גולן וכן צ"ד לנ"ד והן מכריזין שכל מי שרוצה לקנות קרקע יבא ויקחנה כדלמרי' צערכין (דף כ"א): שום היתומין שלשים יוס"י: מסקיף לה רמי צר חמא. האה מה מכר ראשון לשני כו': ספא. הא דרב: צמאמינו. שאמר לו אני סומך עליך שתמנהה צדי: גמר ומקני. כשלקחה מצעלים הראשונים: מזודסי. של חיות ועופות ושל דגים: דבריו קיימין. לקמן פריך מאי שנא רישא כו': הא גצרא והא סיובסא. הרי אדם גדול וכמוהו משועבד לקנה לוקח כיון דהיא שעתא לאו ידידה הוו נכסי אציו ולא אמרינן מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שצבא לידו: לא סמכא דעמיה.

